

Правове регулювання відповідальності за незаконне переміщенням товарів через митний кордон зі часів УРСР

Legal Regulation of Liability for the Illegal Movement of Goods through the Customs Border since the USSR time

Сергій Строженко ¹
Sergey Storozhenko

¹ Department of Counteraction Illegal Trafficking in Excisable Goods of the Main Operational Administration of the SFS of Ukraine
8 Lvivska pl., Kyiv, 04053, Ukraine

DOI: [10.22178/pos.38-8](https://doi.org/10.22178/pos.38-8)

LCC Subject Category:
[KJ2-1040, KKY1-4999](#)

Received 28.08.2018
Accepted 28.09.2018
Published online 30.09.2018

Corresponding Author:
kashkinlaw@gmail.com

© 2018 The Author. This article is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 License](#)

Анотація. У статті розглядаються правові акти, які встановлювали відповідальність за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон на українських територіях під час їх входження до складу СРСР. Простежуються тенденції розвитку особливостей встановлення відповідальності за товарну контрабанду в незалежній Україні.

Встановлено, що вітчизняний законодавець, враховуючи досвід СРСР, до кінця 2011 року передбачав кримінальну й адміністративну відповідальність за контрабанду, після 2011 року таке поняття як адміністративна (товарна, економічна) контрабанда перестало використовуватися в нормотворчій практиці. Контрабандні злочини стали лише кримінальними й асоціюються з незаконним переміщенням предметів, вилучених з вільного обігу (наркотиків, зброї, вибухівки та ін.). Всі інші правопорушення, пов'язані з незаконним переміщенням товарів через митний кордон, є порушеннями митних правил, відповідальність за які передбачена Митним кодексом України.

Наголошено, що відбулося об'єднання поняття «адміністративна (товарна, економічна) контрабанда» з поняттям «незаконне переміщення товарів через митний кордон» у рамках однорідних адміністративних правопорушень.

Ключові слова: правове регулювання; незаконне переміщенням товарів; товарна контрабанда; ґенеза.

Abstract. The article deals with legal acts that set liability for illegal activities, related to the movement of goods across the customs border on Ukrainian territories during the period of their belonging to the USSR. The trends of development of the peculiarities of establishing liability for smuggling in independent Ukraine can be followed.

It has been established that domestic legislators, taking into account the experience of the USSR, provided criminal and administrative responsibility for smuggling by the end of 2011. After 2011 such notion as administrative (commodity, economic) smuggling ceased to be used in law-making practice. Smuggling crimes have become only criminal and are associated with the illegal movement of items removed from free circulation (drugs, weapons, explosives, etc.). All other offenses, related to the illegal movement of goods through the customs border are violations of customs rules, the responsibility for which is provided by the Customs Code of Ukraine.

It is emphasized that the concept of "administrative (commodity, economic) smuggling" has been united with the notion "illegal movement of goods through the customs border" within the framework of homogeneous administrative offenses.

Keywords: legal regulation; illegal movement of goods; smuggling of goods; genesis.

ВСТУП

Нинішній стан правових підходів до регулювання протидії незаконній діяльності, пов'язаній з переміщенням товарів через митний кордон, дуже тісно пов'язаний з досвідом, отриманим за часів існування СРСР. Україна, будучи однією із союзних республік у складі СРСР, брала активну участь у боротьбі з контрабандним промислом, що сприяло розвитку законодавства, ускладненню норм, які встановлюють відповідальність за дану діяльність.

Останні віяння в середовищі українських законодавців, які стосуються спроб криміналізації товарної (економічної) контрабанди, актуалізують історичний досвід, присвячений цій проблемі.

Історичні аспекти встановлення відповідальності за контрабандні правопорушення та злочини достатньо повно були досліджені українськими та зарубіжними вченими. Окремі аспекти питань, що розглядаються у цій статті, знайшли своє відображення у працях В. Бойка, Н. Володька, Ю. Кісловського, Л. Лобойка, О. Омельчука, Г. Попова, О. Процюка, О. Саско, Ю. Турчина та ін.

У даній статті ми постараємося проаналізувати й описати основні віхи становлення законодавства СРСР та УРСР, яке регулювало відповідальність за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Перш ніж розпочати аналіз законодавства, яке встановлює відповідальність за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон на українських територіях під час їх входження до складу СРСР, слід нагадати, що початком існування радянської влади на українських землях вважається 12(25) грудня 1917 року, коли в Харкові був проведений Перший Всеукраїнський з'їзд Рад, на якому було оголошено про створення Української Соціалістичної Радянської Республіки (Українська Радянська Соціалістична Республіка (УРСР) до 30 січня 1937 року носила назву Українська Соціалістична Радянська Республіка (УСРР) – прим. автора). 30.12.1922 р. представниками УСРР, разом із представниками інших Республік був підписаний Договір, який послужив початком

створення на території колишньої Російської Імперії – Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Одним із перших нормативно-правових актів СРСР, присвячених незаконній діяльності, пов'язаній з переміщенням товарів через митний кордон, був Митний статут СРСР від 12.12.1924 р. [4]. Ст. 259 Митного статуту СРСР 1925 року встановлювала, що будь-яке переміщення через державну прикордонну смугу товарів, цінностей, майна і різного роду предметів, поза митними установами або через митні установи, але з приховуванням від митного контролю, визнається контрабандою. Санкції за контрабанду передбачалися у вигляді конфіскації контрабандних товарів (за неможливості конфіскації стягувалася їх відповідна приблизна вартість) та накладення штрафів на власників таких товарів або осіб, які перевозили ці товари: за товари митні – у п'ятикратному розмірі мита; за товари безмитні – в розмірі 25 % їх вартості за оцінкою митниці; за товари заборонені – у розмірі подвійної вартості товарів, визначеної митницею (ст. 262).

Статут передбачав 8 кваліфікуючих складів контрабанди, за які, окрім конфіскації товарів, власники цих товарів або особи, що перевозили такі товари, притягувалися також і до кримінальної відповідальності.

Зазначимо, що в 1927 році був затверджений Адміністративний кодекс УСРР [1]. Але в цьому, прогресивному на той час нормативно-правовому акті, не було жодної норми, присвяченої відповідальності за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон. Таку норму, щоправда від сильного характеру, відносно звичайної, не кваліфікованої контрабанди, містив Кримінальний кодекс УСРР 1927 року. Згідно ст. 79 КК УСРР 1927 року за звичайну контрабанду, тобто за переміщення через державну прикордонну смугу товарів, цінностей, майна і всяких речей, минаючи митні установи, або і через них, але затаюючи від митного контролю – наслідки, передбачені в Митному статуті. За повторну контрабанду – крім штрафу, вислання в адміністративному порядку за межі прикордонної п'ятидесятикілометрової смуги [8]. Як ми бачимо, Кодекс реанімував адміністративну висилку – покарання, передбачене за контрабанду ще законодавством Російської Імперії.

Відзначимо, що радянська влада на самому початку свого існування ввела монополію на зовнішню торгівлю, будь-яке переміщення товарів через кордон вважалося порушенням монополії держави на зовнішню торгівлю, а не порушенням інтересів держави у сфері справляння митних зборів та наповнення державного бюджету, як це було в Російській Імперії.

Після революції 1917 року та Першої Світової Війни на території СРСР виникла важка економічна ситуація, яка була рушійною силою контрабандного руху серед усіх верств населення. І якщо умовно «робітничий клас» через брак продовольчих товарів та предметів першої необхідності брав активну участь у контрабанді побутових речей, які виявилися в дефіциті, то підприємці й іноземці користувалися кризовою ситуацією в країні для вивезення предметів, які мали найбільшу цінність (антикваріат, хутро, ювелірні вироби, дорогоцінні метали, монети і т.п.). Розуміючи необхідність вирішення наявної ситуації, у 1921 році Рада народних комісарів РСФРР затвердила декрет про боротьбу з контрабандою, згідно з яким при ВНК була створена Центральна комісія по боротьбі з контрабандою. У 1922 році повноваження ВНК були передані ДПУ при НКВС. Як ми бачимо, боротьба з незаконним переміщенням товарів відносилася до сфери діяльності органів державної безпеки, що лише підкреслювало розуміння небезпеки даного явища керівництвом країни.

Логічним продовженням розвитку митного законодавства стало прийняття першого Митного кодексу СРСР, який був затверджений 19.12.1928 р. Постановою ЦВК та РНК СРСР, і набув чинності з 1929 року [5]. Митний кодекс СРСР 1928 року приділяв незаконній діяльності, пов'язаній з переміщенням товарів через митний кордон, пильну увагу. Розділ третій Кодексу «Про контрабанду, стягнення за неї та щодо провадження справ про контрабанду» налічував 21 статтю, і поділяв контрабанду на просту й кваліфіковану. При цьому самого поняття терміна «контрабанда» Кодекс не містив, у ньому було лише перераховано дії, визнані контрабандними.

Згідно ст. 164 Митного кодексу СРСР 1928 року контрабандою визнавалося: а) будь-яке переміщення через кордон вантажів (товарів, цінностей та інших предметів) поза митними установами або через митні установи, але з

приховуванням від митного контролю, а також вчинення будь-якого роду підготовчих до цього дій; б) зберігання та пересування вантажів, переправлених через кордон із правопорушеннями, передбаченими в п. «а»; в) збут на сторону за плату без наявного на те дозволу вантажів, ввезених із-за кордону безмитно або зі зниженим митом не для цілей збуту; г) продаж без наявного на те дозволу предметів, ввезених із-за кордону пасажирами безмитно, а також з оплатою мита, але безліцензійно; д) продаж без встановленого на те дозволу предметів, отриманих із-за кордону без ліцензійно у поштових відправленнях; е) продаж без встановленого на те дозволу вантажів, ввезених із-за кордону хоча і з оплатою мита та за наявності дозволів, але призначених згідно дозволів не для цілей збуту; ж) вивезення без дотримання встановлених правил за межі певного району вантажів, для яких у даний район встановлено безмитне ввезення або ввезення зі зниженим митом; з) зберігання та пересування в межах прикордонної смуги різного роду іноземних вантажів, якщо відсутні належні докази їх законного ввезення на територію Союзу РСР; і) зберігання за межами прикордонної смуги іноземних вантажів, які підлягають накладенню митних знаків, але виявлені без таких знаків у торговельних приміщеннях, а в приміщеннях не торговельних – у разі, якщо вони зберігаються в кількості, що перевищує звичайну для власного споживання норму; к) перевезення на каботажних судах іноземних вантажів без належних доказів оплати мита.

Кваліфікованою контрабандою визнавалося: а) переміщення вантажів поза митними установами за допомогою спеціально для цієї мети призначених перевізних засобів; б) приховування контрабандних вантажів у приміщеннях, спеціально для цього пристосованих; в) зберігання та переміщення вантажів, поєднане з підбійкою митних документів, прикриттям вантажу документами, які стосуються іншого вантажу, накладенням на вантажі підбійлених митних знаків або, хоча й не підбійлених, але знятих з інших вантажів; г) участь в організації, яка спеціально займається контрабандою; д) вчинення контрабанди озброєними особами; е) вчинення контрабанди службовими особами, безпосередньо пов'язаними з митною справою, а також посадовими особами, які мали можливість використовувати для цілей контрабанди своє службове становище; ж) контрабанда, вчине-

на більше двох разів протягом трьох років, а також зберігання, перевезення чи торгівля завідомо контрабандними вантажами у вигляді промислу; з) контрабанда вибухових речовин і зброї, військового спорядження, повітряних суден, телеграфного і радіо-телеграфного майна та вивезення анульованих цінних паперів (ст. 166) [5].

Митний кодекс СРСР 1928 року затвердив розмежування відповідальності за контрабанду: звичайна контрабанда була адміністративно-караним діянням, кваліфікована – кримінально-караним. При цьому контрабанда залишалася одним і тим же правопорушенням.

Серед адміністративних санкцій переважала конфіскація і розвинена система штрафів. Запроваджувалася норма, згідно з якою за співучасть у контрабанді штраф накладався на всіх співучасників загалом, із солідарною відповідальністю. У свою чергу, при виявленні предметів контрабанди у промислових і торгових підприємствах, що належать юридичним особам, до відповідальності притягувалися фізичні особи, які безпосередньо вчинили контрабанду, причому, в разі несплати ними штрафу, стягнення його зверталось на майно підприємства (ст. 171). Також Кодекс спільно з Кримінальним кодексом УСРР 1927 р. встановлював у якості основного покарання за контрабанду, вчинену вдруге протягом трьох років – адміністративну висилку (ст. 175). При цьому вона не заміняла штраф і конфіскацію, а накладалася разом із ними. Таким чином, необхідність висилки була прописана як покарання і в Митному кодексі і в Кримінальному, але все ж вона була адміністративним покаранням. Стягнення за просту контрабанду у вигляді штрафу та конфіскації накладалися митними органами в адміністративному порядку.

Подальший розвиток законодавства, яке встановлює відповідальність за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон, було пов'язано з прийняттям другого Митного кодексу Союзу РСР, який був затверджений 19.07.1964 р. [6]. На відміну від попереднього Кодексу, даний нормативно-правовий акт уже законодавчо розмежовував відповідальність за контрабанду не лише за кваліфікуючими ознаками, а й за об'єктами посягання.

Адміністративно-караною контрабандою визнавалося: а) незаконне переміщення через державний кордон СРСР вантажів (товарів,

цінностей та інших предметів), тобто переміщення вантажів поза митними установами з порушенням вимог Кодексу або з приховуванням від митного контролю, а також зберігання, переміщення, продаж і покупка таких вантажів на території СРСР; б) продаж без встановленого на те дозволу товарів, цінностей та інших предметів, ввезених із-за кордону без права збуту, включаючи предмети, ввезені особами, що прибули з-за кордону, і предмети, отримані в міжнародних поштових відправленнях, а також купівля таких товарів, цінностей та предметів; в) зберігання іноземних вантажів у кількості, що перевищує звичайну для власного споживання норму, якщо зберігачами або власниками цих вантажів не буде доведено їх законне отримання; г) ввезення або отримання із-за кордону вантажів, хоча й за наявності встановлених дозволів та зі сплатою мита, якщо ввезення або одержання цих вантажів пов'язані з незаконним вивезенням, переказом або пересиланням за кордон валюти чи валютних цінностей; д) незаконні вивезення, ввезення, пересилання і переказ за кордон та з-за кордону валюти або валютних цінностей; е) вчинення будь-якого роду підготовчих дій до порушень, перерахованих у цій статті (ст. 100).

Слід зазначити, що Указом Президії Верховної Ради СРСР від 30.11.1976 р. [3], спрямованим на подальше вдосконалення порядку обігу валютних цінностей на території СРСР, пункт б) був виключений зі ст. 100 (дане діяння вже не підпадало під адміністративно-карану контрабанду), а пункти г) і д) були змінені й доповнені. Контрабандою визнавалося: г) ввезення або одержання з-за кордону вантажів, хоча й за наявності встановлених дозволів та зі сплатою мита, якщо ввезення або одержання цих вантажів пов'язані з незаконним вивезенням, переказом або пересиланням за кордон валюти СРСР, валютних цінностей, платіжних документів в рублях, придбаних за іноземну валюту без права конвертації їх на таку валюту, ювелірних та інших побутових виробів з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння і брухту таких виробів; д) незаконні вивезення, ввезення, пересилання і переказ за кордон та з-за кордону валюти СРСР, валютних цінностей, платіжних документів в рублях, придбаних за іноземну валюту без права конвертації їх на таку валюту, ювелірних та інших побутових виробів з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння і брухту таких виробів.

Слід наголосити на тому, що Митний кодекс СРСР 1964 року структурно розмежовував поняття контрабанди як адміністративного правопорушення і поняття порушення митних правил. Під порушеннями митних правил розумілися правопорушення, що стосуються саме порядку здійснення різних митних формальностей. Тобто в митному законодавстві СРСР даного періоду під порушеннями митних правил розумілися саме порушення, пов'язані з недотриманням порядку дій з товарами при переміщенні їх через митний кордон, а незаконне переміщення товарів через митний кордон називалося контрабандою.

Виявлена контрабанда підлягала конфіскації, за неможливості конфіскації предметів контрабанди стягувалася їх приблизна вартість з осіб, які вчинили контрабанду. За адміністративно-карану контрабанду накладалися штрафи в адміністративному порядку. При цьому встановлювалося обмеження, згідно з яким штрафи за контрабанду, що накладалися в адміністративному порядку на громадян, не могли перевищувати 50 карбованців, а на посадових осіб – 100 карбованців (ст. 101). Для забезпечення стягнення штрафу допускалося вилучення речей (цінностей) у особи, яка вчинила контрабанду, якщо остання не мала постійного місця проживання в СРСР (ст. 107).

Таким чином, законодавство СРСР на цьому етапі вже розмежовувало два види контрабанди, встановивши при цьому єдність поняття контрабанди, незалежно від того, яка відповідальність за неї наставала.

Бурхливий розвиток законотворчої діяльності у 80-х роках ХХ ст. не оминув і суспільні відносини щодо притягнення осіб до адміністративної відповідальності. Використовуючи в якості опорного нормативно-правового акта «Основи законодавства Союзу РСР та союзних республік про адміністративні правопорушення» в УРСР була розпочата робота з кодифікації адміністративного законодавства, результатом якої стало прийняття в 1984 році Кодексу України про адміністративні правопорушення. Кодекс визначив об'єктивну сторону адміністративної контрабанди та конкретизував відповідальність за її здійснення. Згідно ст. 209 контрабандою було: 1) незаконне переміщення через державний кордон СРСР вантажів (товарів, цінностей та інших предметів), тобто переміщення вантажів поза митними установами з порушенням

вимог Митного кодексу СРСР або з приховуванням від митного контролю, а також зберігання, переміщення, продаж і купівля таких вантажів на території СРСР; 2) зберігання іноземних вантажів у кількості, що перевищує звичайну для власного вжитку норму, коли охоронці або власники цих вантажів не доведуть законне одержання їх; 3) ввезення або одержання з-за кордону вантажів, хоча б при наявності встановлених дозволів і з сплатою мита, якщо ввезення або одержання цих вантажів зв'язані з незаконним вивезенням, переказом і пересиланням за кордон валюти СРСР, валютних цінностей, платіжних документів у карбованцях, які купуються за іноземну валюту без права обороту їх у таку валюту, ювелірних та інших побутових виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінних каменів та лому таких виробів; 4) незаконні вивезення, ввезення, пересилання і переказ за кордон та з-за кордону валюти СРСР, валютних цінностей, платіжних документів у карбованцях, які купуються за іноземну валюту без права обороту їх у таку валюту, ювелірних та інших побутових виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінних каменів та лому таких виробів; 5) вчинення всякого роду підготовчих дій до порушень, перелічених у цій статті. В якості відповідальності передбачалось накладення штрафу на громадян у розмірі до п'ятдесяти карбованців і на посадових осіб – до ста карбованців з конфіскацією предметів контрабанди, а також перевізних та інших засобів, призначених для переміщення предметів контрабанди через державний кордон СРСР або їх приховування, – незалежно від часу їх виявлення [2]. Як ми бачимо, вітчизняне законодавство було пом'якшено, санкція у вигляді адміністративної висилки не була включена до КУпАП. Зауважимо, що в такому вигляді адміністративна відповідальність за контрабанду проіснувала до прийняття в 2001 році Кримінального кодексу України, який ввів діяльність, пов'язану з незаконним переміщенням товарів (у великих розмірах) через митний кордон України, в поле кримінальної юстиції.

В останній рік існування радянської влади було прийнято Митний кодекс СРСР 1991 року, який у ст. 82 визначив, що переміщення предметів через митний кордон СРСР поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах або групою осіб, організованих для заляття контрабандою, а також таке перемі-

щення наркотичних засобів, сильнодіючих, отруйних, радіоактивних, вибухових речовин, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї) є контрабандою і карається відповідно до кримінального законодавства [7]. У свою чергу, Кодекс містив дві статті, присвячені переміщенню предметів через митний кордон СРСР поза митним контролем (ст. 95) та переміщенню предметів через митний кордон СРСР з приховуванням від митного контролю (ст. 96). Дані правопорушення, якщо вони не містили ознак контрабанди, каралися конфіскацією безпосередніх об'єктів правопорушень та штрафом. Митні кодекси України, прийняті після набуття країною незалежності, містили у своїй структурі аналогічні правові норми.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи зазначимо, що на початку розглянутого нами періоду відбувся розподіл відповідальності за незаконне переміщення товарів, на кримінально-карану (кваліфіко-

вану) і адміністративну контрабанду (просту). Такий поділ двох видів контрабанди поглиблювалося й ускладнювалося по мірі прийняття наступних радянських правових актів. Відповідальність за контрабанду, в цілому, передбачалося така ж, як і за часів Російської Імперії: конфіскація, диференційовані штрафи, адміністративна висилка (після 1950 року не застосовувалася).

Вітчизняний законодавець, враховуючи досвід СРСР, до кінця 2011 року передбачав кримінальну й адміністративну відповідальність за контрабанду, після 2011 року таке поняття як адміністративна (товарна, економічна) контрабанда перестало використовуватися в нормотворчій практиці. Контрабандні злочини стали лише кримінальними й асоціюються з незаконним переміщенням предметів, вилучених з вільного обігу (наркотиків, зброї, вибухівки та ін.). Всі інші правопорушення, пов'язані з незаконним переміщенням товарів через митний кордон, є порушеннями митних правил, відповідальність за які передбачена Митним кодексом України (табл. 1).

Таблиця 1 – Закріплення відповідальності за незаконне переміщенням товарів через митний кордон в українському законодавстві (1960–2018 роки)

Кодекси	Переміщення товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю вчинене у великих розмірах тощо	Переміщення товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю	Дії спрямовані на переміщення товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю	Переміщення історичних і культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних, вибухових речовин, зброї та боєприпасів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю	
Кодекс України про адміністративні правопорушення	-	Ст. 209 (до 2001 року)		-	
Кримінальний кодекс України 1960 року	Ст. 70	-	-	Ст. 70	
Кримінальний кодекс України 2001 року	Ст. 201 (до 2011 року)	-	-	Ст. 201	Ст. 201
Митний кодекс 1991 року	-	Ст.ст. 115, 116	-	-	
Митний кодекс 2002 року	-	-	Ст.ст. 351, 352 (до 2011 року)	-	
Митний кодекс 2012 року	Ст.ст. 482, 483			-	

Отже, відбулося об'єднання поняття «адміністративна (товарна, економічна) контрабанда» з поняттям «незаконне переміщення товарів через митний кордон» у рамках однорідних адміністративних правопорушень.

Як показали дані статистики та вітчизняний досвід притягнення винних осіб до відповідальності за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон, вітчизняний законодавець прийняв помилкове рішення щодо виведення товарної (економічної) контрабанди з-під криміналь-

ної відповідальності. На нашу думку, за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон, повинна наставати кримінальна відповідальність з реальними термінами ув'язнення. Схожа думка на сьогоднішній день присутня і в законодавців, які в липні 2018 року внесли до Верховної Ради України Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо криміналізації контрабанди товарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Administratyvnyi kodeks USRR [Administrative Code of the USRR] (USRR), 12.10.1927. Retrieved August 1, 2018, from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP270014.html (in Ukrainian)
[Адміністративний кодекс УСРР (Україна), 12.10.1927. Актуально на 01.08.2018. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP270014.html].
2. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses] (Ukraine), 07.12.1984, № 8073-X. Retrieved August 1, 2018, from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (in Ukrainian)
[Кодекс України про адміністративні правопорушення (Україна), 07.12.1984, № 8073-X. Актуально на 01.08.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>].
3. O sdelkah s valjutnymi cennostjami na territorii SSSR [On transactions with currency values on the territory of the USSR] (USSR), 17.06.1977. Retrieved August 1, 2018, from http://www.libussr.ru/doc_ussr/usr_9042.htm (in Russian)
[О сделках с валютными ценностями на территории СССР (СССР), 17.06.1977. Актуально на 01.08.2018. URL: http://www.libussr.ru/doc_ussr/usr_9042.htm].
4. Tamozhennyj ustav SSSR [The customs statute of the USSR] (USSR), 12.12.1924. Retrieved August 1, 2018, from <http://www.economics.kiev.ua/download/ZakonySSSR/data04/tex16967.htm> (in Russian)
[Таможенный устав СССР (СССР), 12.12.1924. Актуально на 01.08.2018. URL: <http://www.economics.kiev.ua/download/ZakonySSSR/data04/tex16967.htm>].
5. Tamozhennyj kodeks SSSR [Customs Code of the USSR] (USSR), 19.12.1928. Retrieved August 1, 2018, from <http://lawru.info/dok/1928/12/19/n1200562.htm> (in Russian)
[Таможенный кодекс СССР (СССР), 19.12.1928. Актуально на 01.08.2018. URL: <http://lawru.info/dok/1928/12/19/n1200562.htm>].
6. Tamozhennyj kodeks SSSR [Customs Code of the USSR] (USSR), 19.07.1964. Retrieved August 1, 2018, from <http://www.economics.kiev.ua/download/ZakonySSSR/data03/tex15690.htm> (in Russian)
[Таможенный кодекс СССР (СССР), 19.07.1964. Актуально на 01.08.2018. URL: <http://www.economics.kiev.ua/download/ZakonySSSR/data03/tex15690.htm>].
7. Tamozhennyj kodeks SSSR [Customs Code of the USSR] (USSR), 26.03.1991. Retrieved August 1, 2018, from http://www.libussr.ru/doc_ussr/usr_18486.htm (in Russian)
[Таможенный кодекс СССР (СССР), 26.03.1991. Актуально на 01.08.2018. URL: http://www.libussr.ru/doc_ussr/usr_18486.htm].
8. Ugolovnyj kodeks USSR [The Criminal Code of the Ukrainian SSR] (USSR), 08.06.1927. Retrieved August 1, 2018, from <https://www.twirpx.com/file/2126134> (in Russian)

[Уголовный кодекс УССР (УССР), 08.06.1927. Актуально на 01.08.2018. URL:
<https://www.twirpx.com/file/2126134>].